

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

VECKOKI NOVĒRTĒŠANA UN APSAIMNIEKOŠANA

NORMATĪVIE AKTI SAISTĪBĀ AR VECKOKIEM, DIŽKOKIEM

Eiropas Savienības Erasmus+ programmas Maza mēroga partnerības projekts profesionālās izglītības sektorā
Nr. 2023-2-LV01-KA210-VET-000171501

NORMATĪVIE AKTI SAISTĪBĀ AR VECKOKIEM, DIŽKOKIEM

Šis materiāls ietver sarakstu ar nozīmīgākajiem Latvijas normatīvajiem aktiem, kas saistīti ar vecoku un/vai dižoku aizsardzību, saglabāšanu un apsaimniekošanu, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Ministru kabineta noteikumi Nr.264 (16.03.2010.) “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” nosaka, ka:

Īpaši aizsargājams dabas piemineklis jeb aizsargājams koks ir vietējo un citzemju sugu dižkoks, kam stumbra apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 2.pielikumā minētajiem izmēriem, kā arī īpaši aizsargājama dabas pieminekļa teritorijā ieskaita teritoriju ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas.

Aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:

- veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamā koka augšanu un dabisko attīstību. Ja aizsargājamais koks atrodas pilsētā vai apdzīvotā vietā, ir pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija;
- novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai malku), kas aizsedz skatu uz koku, ierobežo piekļuvi tam vai mazina tā estētisko vērtību;
- mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu;
- iznīcināt dabisko zemsedzi.

Ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu meža zemēs vai ārpus tām, atļauta to izciršana kopšanas vai citā cirtē aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām).

Aizsargājamo koku atļauts nocirst (novākt) vai pārstādīt, ja ir saņemts kokkopja (arborista) atbilstošs rakstisks atzinums, kura nepieciešamību nosaka Dabas aizsardzības pārvalde, un ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja, šādos gadījumos:

- koks kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju (piemēram, apzāgēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot ceļa vai norādes zīmes, barjeras u. c.);
- koka augtspēja ir pilnībā zudusi un koks nav dzīvotne īpaši aizsargājamai sugai. Koka augtspēju nosaka atbilstoši meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem;
- lai nodrošinātu sabiedrības veselības aizsardzības, drošības, nacionālās vai citas sevišķi svarīgas, arī sociāla vai ekonomiska rakstura, intereses vai videi primāri svarīgas labvēlīgas izmaiņas.

Ja aizsargājamais koks ir nolūzis vai nozāgēts, koka stumbrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

Nosacījumi aizsargājamo dendroloģisko stādījumu apsaimniekošanā:

- Bīstamos kokus atļauts nocirst (novākt), ja nav citu iespēju novērst bīstamu situāciju (piemēram, apzāgēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot norobežojošās barjeras un braukšanas ātrumu ierobežojošās zīmes) un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja.
- Koku ciršana un dendroloģisko stādījumu atjaunošana atļauta saskaņā ar aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma rekonstrukcijas projektu pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas.
- Aizsargājamā dendroloģiskajā stādījuma teritorijā pēc rakstiskas atļaujas saņemšanas no Dabas aizsardzības pārvaldes pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija.

Nosacījumi aizsargājamo aleju apsaimniekošanā:

Alejas koku atļauts nocirst (novākt), ja koks kļuvis bīstams, apdraud ceļu satiksmes vai cilvēku drošību un nav citu iespēju novērst bīstamu situāciju (piemēram, apzāgēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot norobežojošās barjeras un braukšanas ātrumu ierobežojošās zīmes). Koku nocērt (novāc) pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas.

**Ministru kabineta noteikumi Nr.511 (07.07.2008)
“Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas
un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība”**

Noteikumi nosaka kārtību, kādā novērtējams dabas pieminekļiem nodarītais kaitējums un aprēķināmas sanācijas pasākumu izmaksas.

Aizsargājamiem kokiem nosaka dabas pieminekļa bojājuma pakāpi:

- bojāts – ja dabas piemineklis bojāts vai iznīcināts 0,1 %-10 % apmērā;
- būtiski bojāts – ja dabas piemineklis bojāts vai iznīcināts 11 %-30 % apmērā;
- daļēji iznīcināts – ja dabas piemineklis bojāts vai iznīcināts 31 %-70 % apmērā;
- pilnībā iznīcināts, ja aizsargājams koks ir zaudējis augtspēju.

**Ministru kabineta noteikumi Nr.396 (14.11.2000)
“Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti
izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”**

Noteikumi nosaka sarakstu ar īpaši aizsargājamām sugām, tajā skaitā – ogu īve *Taxus baccata*, kam MK noteikumos nr. 264 ir noteikts aizsargājama - dižkoka koka izmērs.

**Ministru kabineta noteikumi Nr.123 (05.03.2013)
“Noteikumi par parku un mežaparku izveidošanu mežā
un to apsaimniekošanu”**

Noteikumi nosaka:

- kārtību, kādā mežā izveidojami parki un mežaparki;
- parku un mežaparku apsaimniekošanas pamatprincipus;
- kārtību, kādā piešķirama un aprēķināma kompensācija par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem mežaparkos;
- gadījumus, kad uz mežaparku neattiecas koku ciršanas, meža reproduktīvā materiāla, meža atjaunošanas un ieaudzēšanas noteikumi.

**Ministru kabineta noteikumi Nr.309 (02.05.2012)
“Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža”**

Noteikumi nosaka:

- kārtību koku ciršanai ārpus meža,
- kārtību, kādā izsniedz atļauju koku ciršanai ārpus meža;
- metodiku zaudējumu aprēķināšanai par koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā;
- gadījumus, kad zaudējumu atlīdzība netiek noteikta.

Koku nociršanai ārpus meža nepieciešama pašvaldības atļauja, ja koku apkārtmērs 1,3 metru augstumā no sakņu kakla (metros) atbilst rādītājiem, kas doti šo noteikumu 1. pielikumā.

Ministru kabineta noteikumi Nr.123 (05.03.2013) “Noteikumi par parku un mežaparku izveidošanu mežā un to apsaimniekošanu”

Noteikumi nosaka:

- kārtību, kādā mežā izveidojami parki un mežaparki;
- parku un mežaparku apsaimniekošanas pamatprincipus;
- kārtību, kādā piešķirama un aprēķināma kompensācija par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem mežaparkos;
- gadījumus, kad uz mežaparku neattiecas koku ciršanas, meža reprodktīvā materiāla, meža atjaunošanas un ieaudzēšanas noteikumi.

Ministru kabineta noteikumi Nr.396 (14.11.2000) “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

Noteikumi nosaka sarakstu ar īpaši aizsargājamām sugām, tajā skaitā – ogu īve *Taxus baccata*, kam MK noteikumos nr. 264 ir noteikts aizsargājama - dižkoka koka izmērs.

Saite uz Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 264:

<https://likumi.lv/ta/id/207283-ipasi-aizsargajamo-dabas-teritoriju-visparejie-aizsardzibas-un-izmantosanas-not-eikumi>

Saite uz dendroloģisko stādījumu sarakstu:

<https://likumi.lv/ta/id/5773-noteikumi-par-aizsargajamiem-dendrologiskajiem-stadijumiem>

Saite uz īpaši aizsargājamo aleju sarakstu:

<https://likumi.lv/ta/id/340631-noteikumi-par-aizsargajamam-alejam>

Saite uz Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 511:

<https://likumi.lv/ta/id/178090-dabas-pieminekliem-nodarita-kaitejuma-novertesanas-un-sanacijas-pas-akumu-izmaksu-aprekinasanas-kartiba>

Saite uz Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 511:

<https://likumi.lv/ta/id/178090-dabas-pieminekliem-nodarita-kaitejuma-novertesanas-un-sanacijas-pasakumu-izmaksu-aprekinasanas-kartiba>

Saite uz Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 123:

<https://likumi.lv/ta/id/255352-noteikumi-par-parku-un-mezaparku-izveidosanu-meza-un-to-apsaimniekosanu>

Saite uz Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 396:

<https://likumi.lv/ta/id/12821-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-sugu-un-ierobezoti-izmantojamo-ipasi-aizsargajamo-sugu-sarakstu>

Tāpat saistoši, meklē informāciju Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā:

<https://www.daba.gov.lv/lv/pieteikt-dizkoku>

<https://www.daba.gov.lv/lv/atlaujas-un-saskanojumi>

**Projektu finansē
EIROPAS SAVIENĪBA**

Tomēr paustie uzskati un viedokļi ir tikai autoru uzskati un viedokļi un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Valsts Izglītības Attīstības aģentūras uzskatus un viedokļus. Ne Eiropas Savienību, ne VIAA nevar saukt pie atbildības par tiem.